

Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimde Uzaktan Eğitime Yönelik İnançları*

Mehmet Barış HORZUM** Ebru ALBAYRAK*** Asena AYVAZ****

Öz

Hizmet içi eğitim öğretmenlerin mesleğe uyumunu, meslekte ilerlemesini ve gelişmesini sağlamak için gerçekleştirilen öğrenme faaliyetleridir. Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencilerin farklı mekânlarda oldukları, bu sayede eğitimin daha az maliyetle sunulabildiği bir eğitim uygulamasıdır. Öğretmenlere sunulan hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle verilmesi öğretmenlerin yaşadıkları şehirlerin dışında merkezlere gitmek yerine kendi yaşadıkları yerlerden eğitim alma imkânı sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı bu yıl Türkiye’de hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle sunulması uygulamasına katılan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik inançlarını etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin, hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle sunulmasına yönelik inançlarının cinsiyet, daha önce uzaktan eğitimle ders alıp almadığı ve kıdem değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmada genel tarama modellerinden kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Sakarya ilinde görev yapan 135 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları cinsiyet ve kıdeme göre farklılık gösterirken, daha önce uzaktan eğitimle ders alıp almadığına göre farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, hizmet içi eğitim, uzaktan eğitim, inanç.

¹ 20 Mayıs 2013 tarihinde elektronik olarak yayımlanmıştır.

* 6. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mhorzum@sakarya.edu.tr

*** Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ealbayrak@sakarya.edu.tr

**** Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ealbayrak@sakarya.edu.tr

Elementary Classroom Teachers' Beliefs on In-Service Training via Distance Education

---

Abstract

In-service training is an educational activity that provides teachers with professional adaptation, professional progression and development. Distance education is a teaching method which teachers and students do not have to share the same place with less training cost. Offering in-service training via distance education to teachers provides alternative opportunities in meeting the training needs of them. The aim of this study was to determine teachers' beliefs on in-service training via distance education. Thus, elementary school teachers' beliefs on in-service training via distance education were examined in terms of gender, whether they have previously taken a course via distance education and seniority. The study was designed by survey model and was carried out with 135 elementary classroom teachers working in Sakarya during the spring semester of 2012-2013 academic years. The "Survey of Offering In-service Training via Distance Education Belief" developed by researches was used as data collection tool. Significant differences were found on elementary classroom teachers' beliefs in terms of gender and seniority. However, there were no significant differences in terms of taking a course via distance education previously.

Key Words: Elementary Classroom Teacher, In-Service Training, Distance Education, Belief.

Giriş

Hizmet içi eğitim kamu görevlilerinin mesleğe yatkınlığını sağlamak, onları var olan ve zamanla değişebilen görev ve sorumlulukları için yetiştirmek amacıyla düzenlenen kurum içinde ya da kurum dışında, iş başında ya da iş dışında gerçekleştirilen eğitim etkinlikleridir (Yılmaz ve Dügenci, 2010). 1957 yılında Berge, Haris ve Walden (1957) hizmet içi eğitimi sınıflandırarak öğretmenler için hizmet içi eğitimin üç yaygın kategorisini aşağıda belirttiği gibi ifade etmiştir (akt: Kıldan ve Temel, 2008):

1. Merkezi İdare Yaklaşımı: Merkezi yönetim uzmanları tarafından uygulanan hizmet içi eğitim etkinlikleridir.
2. Mahalli İdare (Yetkilerin Dağıtılması) Yaklaşımı: Okul çalışanlarının okul kaynaklarını kullanarak yürüttüğü hizmet içi eğitim etkinlikleridir.
3. Merkezden Koordine Yaklaşımı: Görevli uzmanların karar verme mekanizmasında yer aldığı ve merkezi yönetim uzmanları tarafından uygulanan hizmet içi eğitim etkinlikleridir.

Türkiye’de hizmet içi eğitim etkinlikleri merkezi olarak MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı’nca yerel olarak ise İl Milli Eğitim Müdürlükleri’nce planlanıp uygulanmaktadır (Kıldan ve Temel, 2008). Verilen hizmet içi eğitimin kamu görevlilerinin gelişimine katkıda bulunması gerekmektedir. Uzman kişilerden alınabilecek eğitimlerin her yerde yapılamaması, bu eğitimlerin herkese ulaşmaması sorununu doğurarak fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır (Delil, 2005). Eğitim verilecek olan kamu görevlilerinin sayısı, eğitimin amaçları, uzmanın özellikleri ve maliyet gibi durumlar kurumları, hizmet içi eğitimin verilmiş şekli açısından farklı yollar aramaya yönlendirmiştir. Fırsat eşitsizliğini ortadan kaldıran ve daha düşük maliyete verilebilen uzaktan hizmet içi eğitim alternatif bir yöntem olarak öne çıkmaktadır (Yılmaz ve Dügenci, 2010).

Uzaktan eğitim; öğretmen ve öğrencinin farklı mekanlarda bulunduğu, bu durumda iletişimin, teknolojik araçlarla sağlandığı ve farklı ortamlarda öğretimin sağlanabilmesi için özel düzenlemelerin yapıldığı planlı öğrenme ve öğretmedir (Moore ve Kearsley, 2011). Bireyler uzaktan eğitimin pek çok uygulamasında istedikleri zaman istedikleri yerde eğitim alabilmektedirler. Hem eşzamanlı hem de eşzamansız etkileşimler de gelişen teknoloji ile birlikte uzaktan eğitimde yerini almıştır (Yoany, 2006). Uzaktan eğitimde dikkat edilmesi gereken nokta kalite, nicelik ve uzaklık konularında karşılaşılabilecek problemlerin aşılmasıdır (Keegan, 1990). Yüz yüze eğitimde yaşanan personel ve kaynak eksikliğinin giderilmesi ile eğitimin niteliğinde yaşanan sorunlara da teknoloji ile birlikte çözüm sağlanabilmektedir (Yılmaz ve Horzum, 2005).

Uzaktan eğitim her yaşta bireye, her türlü bireysel farklılığa (fiziksel, zihinsel, öğrenme gibi) sahip olan kişilere onların öğrenme hızı ve istedikleri zamanda öğrenme imkanı sunan bir sistemdir (Horzum, 2007). Uzaktan eğitim yaklaşımıyla, ilköğretimden yükseköğretimin sonuna dek bütün düzeylerde diploma edinmek; bunun yanı sıra farklı alanlarda sertifika almak, yetişkin eğitimi, uyum eğitimi, belirli bir programa hazırlık, yenileştirme ve geliştirme türlerinde; en çok eğitim, öğretmen yetiştirme ve ekonomi, en az da tarım ve tıp alanlarında olmak üzere birçok alanda programlar uygulanmaktadır (Özer, 1990).

Uzaktan hizmet içi eğitimi yüz yüze eğitimden farklılaştıran unsurlar arasında düşük maliyet, fırsat eşitliğinin sağlanması, yer ve zaman kısıtlamasının giderilmesi, kişisel ve bireysel öğrenme imkanının sunulması gösterilebilir (Yılmaz ve Düğenci, 2010). Yine uzaktan eğitimle istenilen zamanda ve istenilen sürelerle öğrenme imkanı bulunmaktadır (Horzum, 2003a, 2003b). Bu yönüyle öğretmenlerin sürecin içindeki gelişimleri ve bilgilerini tazeleme olanağı sunan hizmetiçi eğitimlerini daha etkili ve maliyeti düşük hale getirmek oldukça önemlidir.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan hizmet içi eğitim uygulamaları yürütülmektedir. Bunlardan birisi Kasım 2008 tarihinde Ankara merkez olmak üzere toplam 7 ayrı ilde (Ankara, Antalya, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Trabzon ve Van) Japonya’da online bağlantı kurularak akıllı sınıflarda gerçekleştirilmiştir (<http://etogm.meb.gov.tr>).

Öğretmenlere sunulan hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle verilmesi öğretmenlerin eğitim ihtiyacının karşılanmasında alternatif imkânlar sağlamaktadır. Verilen hizmet içi eğitimde uzaktan eğitimin istenen başarıya ulaşmasında katılımcıların uzaktan eğitime yönelik inançları önemli bir faktördür (Horzum ve Canan Güngören, 2012).

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin inançları 3 boyut altında incelenmiştir. Bu boyutlar davranışsal inanç, bağlamsal inanç ve algılanan zorluktur. Davranışsal inanç, öğretmenlerin hem uzaktan hizmet içi eğitimin olumlu sonuçlarını hem de kendilerinden beklenen davranışları kapsayan içerikleri nasıl algıladıklarını kapsamaktadır. Bağlamsal inanç, uzaktan hizmet içi eğitimin özel koşullar altında ya da belli yeteneklere sahip öğretmenler için daha etkili olabileceğine yönelik inançları kapsamaktadır. Algılanan zorluk, öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitimin zor ve kafa karıştırıcı olmasına yönelik inançlarını kapsamaktadır (Horzum ve Canan Güngören, 2012; Kao ve Tsai, 2009).

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle verilmesine yönelik inanç boyutlarını etkileyen değişkenleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle sunulmasına yönelik davranışsal, bağlamsal ve algısal inançlarının cinsiyet, yaş, daha önce uzaktan eğitimle hizmet içi eğitim alma durumu ve kıdemlerine göre değişiklik gösterip göstermediği ele alınmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada genel tarama modellerinden biri olan kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Kesitsel tarama araştırmalarında betimlenecek değişkenlerin özelliklerine uygun olarak bir seferde ölçüm yapılır (Fraenkel ve Wallen, 2006).

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını 2012-2013 eğitim öğretim yılı güz döneminde Sakarya İli'nde görev yapan 135 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Öğretmenlerin seçiminde uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntemde gerekli olan örneklem büyüklüğüne ulaşana kadar en yakında bulunan ya da kolay ulaşılabilen bireyler seçilir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Araştırma gönüllü katılım esasına göre gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerden 2'si araştırmaya katılmayı kabul etmediği ve 18'i ölçeklerdeki pek çok maddeye cevap vermediği için araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Araştırmanın işlemleri toplam 135 sınıf öğretmenine ait veri seti üzerinden yürütülmüştür. Bu öğretmenlerden 71'i (%52.6) kadın, 64'ü (%47.4) erkektir. 45 (%33.3) öğretmen 1-10 yıl, 43 (%31.9) öğretmen 11-20 yıl ve 47 (%34.8) öğretmen 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenlerden 78'i (%57.8) daha önce bir uzaktan eğitim uygulamasına katılmışken, 57'si (%42.2) daha önce herhangi bir uzaktan eğitim uygulamasına katılmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında öğretmenlerin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançlarını ölçmek üzere "Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimde Uzaktan Eğitime Yönelik İnançları" ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçek toplam 3 faktör 14 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert yapısındadır. Ölçeğin orijinali Yang ve Tsai (2008) tarafından üniversite öğrencileri için geliştirilmiştir. Ölçek Kao ve Tsai (2009) tarafından öğretmenlere uyarlanmıştır. Bu çalışmada Kao ve Tsai'nin (2009) 15 maddeye düşürdüğü ölçek Horzum ve Canan Güngören (2012) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Uyarlama çalışmaları sırasında ölçekteki bir madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin geçerlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizi, güvenilirlik çalışmalarında ise cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. İkinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğe ait uyum indeksleri $\chi^2/sd = 2.57$, RMSEA=

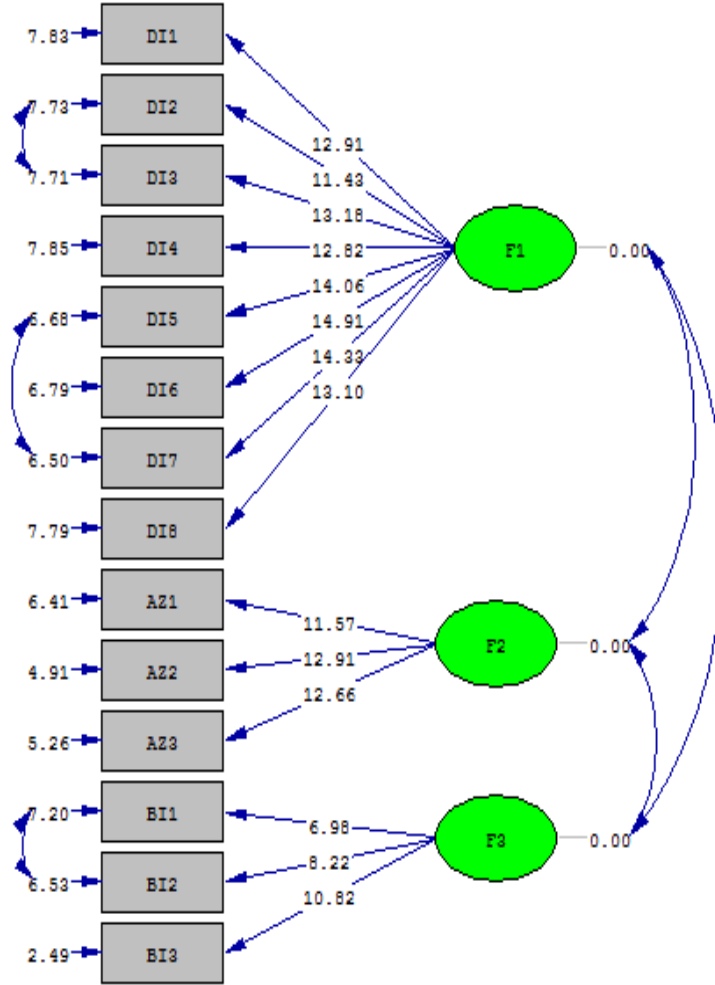
0.066, SRMR = 0.028, CFI = 0.99, NFI = 0.98, NNFI = 0.98, GFI = 0.93 ve AGFI = 0.90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise .87'dir.

Geçerlik güvenirlik çalışmaları sonucunda ölçek 3 faktörlü ve 14 maddeden oluşan bir yapıya kavuşmuştur. Ölçeğin birinci faktörü davranışsal inançtır ve toplam 8 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör uzaktan eğitimde beklenen davranış ve olumlu sonuçlarını ölçmektedir. İkinci faktör bağlamsal inançtır ve 3 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör uzaktan eğitimin özel durumlarda daha etkili olup olmayacağı inancını ölçmektedir. Üçüncü faktör algılanan zorluktur ve 3 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör, uzaktan eğitimin zor ve karışık olarak algılanıp algılanmadığını ölçmektedir. Ölçek maddelerinin uyarlamasında fen bilgisi öğretmen adaylarına yönelik ifadeler yer almaktadır.

Ölçekte yer alan maddelerin ifadeleri web tabanlı eğitimle başlarken bu araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından uzaktan hizmet içi eğitimde ifadesi ile değiştirilerek araştırmaya uygun hale getirilerek kullanılmıştır. Ölçeğin yeni hali için bu araştırmada elde edilen veriler üzerinden geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Geçerlik çalışmasında doğrulayıcı faktör analizi, güvenirlik içinse cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğe ait uyum indeksleri $\chi^2/sd = 2.02$, RMSEA= 0.086, SRMR = 0.043, CFI = 0.96, NFI = 0.95, NNFI = 0.95, GFI = 0.87 ve AGFI = 0.81 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yeni değerlerinin ilk uyarlanan ölçekten daha düşük değerlere sahip olması örneklemin darlığına bağlanabilir. Ölçeğin t değerleri ve standart çözümleri Şekil 1 ve Şekil 2'de yer almaktadır. Ölçeğin tamamı için iç tutarlılık katsayısı ise .84 bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları birinci faktörü için .97, ikincisi için .90 ve üçüncüsü içinse .84 olarak ortaya çıkmıştır.

Şekil 1

Uzaktan Hizmet İçi Eğitime Yönelik Öğretmen İnancı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi T Değerleri

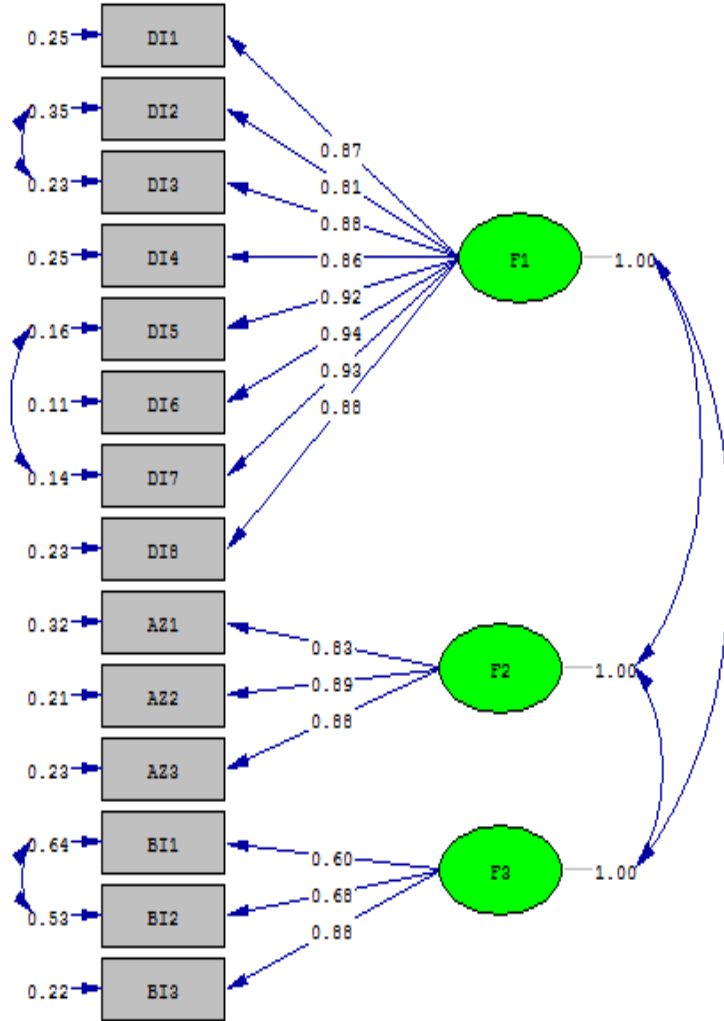

Chi-Square=141.30, df=70, P-value=0.00000, RMSEA=0.086

Şekil 2

Uzaktan Hizmet İçi Eğitime Yönelik Öğretmen İnanç Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Standart Çözüm Değerleri

Chi-Square=141.30, df=70, P-value=0.00000, RMSEA=0.086

Ölçeğe ek olarak öğretmenlerin cinsiyet, kıdem ve daha önce uzaktan eğitim uygulamalarına katılıp katılmadıklarını belirlemek üzere sorular eklenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler 2012-2013 eğitim öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Ölçek, araştırmaya katılan öğretmenlere elden dağıtılarak doldurulması yoluyla uygulanmıştır. Bunun sonucunda elde edilen veriler SPSS 13.0 paket programına girilerek istatistiki işlemler yapılmıştır. Araştırmada cinsiyet ve daha önce uzaktan eğitim uygulamalarına katılıp katılmama değişkenlerinde inançlarının değişip değişmediğine ilişkisiz örneklem için t-testi, kıdem değişkenine göre inançlarının değişip değişmediğine tek yönlü ANOVA ile bakılmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde davranışsal, bağlamsal ve algılanan zorluk inançları boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet, kıdem ve daha önce uzaktan eğitim uygulamasına katılıp katılmama değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine sırasıyla bakılmıştır. Araştırmada öncelikle öğretmenlerin cinsiyetlerine göre uzaktan eğitimde davranışsal, bağlamsal ve algılanan zorluk inançlarında farklılık olup olmadığına ilişkisiz örneklem için t-testi ile bakılmıştır. Test sonucunda elde edilen veriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. *Uzaktan Eğitime Yönelik İnançları Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre Değişim Tablosu*

İnançlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Davranışsal	Erkek	64	28.81	9.07	133	4.44	.000
	Kadın	71	21.34	10.35			
Bağlamsal	Erkek	64	9.03	3.62	133	0.325	.746
	Kadın	71	8.83	3.53			
Algılanan Zorluk	Erkek	64	9.40	3.69	133	-2.21	.028
	Kadın	71	10.76	3.42			

p<0.5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre uzaktan eğitime yönelik inançlarından davranışsal ($t_{(133)}=4.4$) ve algılanan zorluk ($t_{(133)}= 2.21$) inancı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p<.05$) olduğu, bağlamsal inanç ($t_{(133)}=0.33$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p>.05$) olmadığı bulunmuştur. Araştırmaya katılan erkek sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=28.81$) kadın sınıf öğretmenlerine ($\bar{X}=21.34$) göre davranışsal inançlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu erkek sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimdeki beklenen davranışlar ve

olumlu sonuçlarının uzaktan eğitimle daha çok yapılabileceği inancının olduğunu gösterebilecek niteliktedir.

Bunun yanında kadın sınıf öğretmenlerinin ($\bar{X}=10.76$) erkek sınıf öğretmenlerine göre ($\bar{X}=9.40$) algılanan zorluk inançlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu kadın sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin zor ve karışık olarak algıladıkları ve inandıklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin hizmet içi eğitim gibi özel durumlarda daha etkili olabileceğine yönelik inançlarında anlamlı farklılık olmadığını gösterecek niteliktedir.

Araştırmada ikinci olarak sınıf öğretmenlerinin kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik inançlarının değişimine tek yönlü ANOVA testi ile bakılmış ve sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik inançlarının Farklılaşp Farklılaşmadığı Tablosu

inanç	Kıdem	N	$\bar{X}$	SS		Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p
Davranışsal	1-10 yıl	45	29.93	9.40	Gruplar arası	2554.99	2	1277.49	14.05	.000
	11-20 yıl	43	25.53	7.20						
	21 yıl ve üzeri	47	19.44	11.35	Gruplar içi	12001.12	132	90.92		
	Toplam	135	24.88	10.42	Toplam	14556.10	134			
Bağlamsal	1-10 yıl	65	11.37	2.37	Gruplar arası	835.89	2	417.94	61.28	.000
	11-20 yıl	25	9.86	1.99						
	21 yıl ve üzeri	144	5.72	3.27	Gruplar içi	900.22	132	6.82		
	Toplam	135	8.92	3.56	Toplam	1736.10	134			
Algılanan zorluk	1-10 yıl	65	6.82	3.12	Gruplar arası	790.11	2	395.06	57.36	.000
	11-20 yıl	25	10.65	2.44						
	21 yıl ve üzeri	144	12.78	2.17	Gruplar içi	909.15	132	6.89		
	Toplam	489	10.11	3.59	Toplam	1699.26	134			

p<.05

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik inançlarından davranışsal ($F_{(2,132)}=14.05$), bağlamsal ($F_{(2,132)}=61.28$) ve algılanan zorluk ($F_{(2,132)}=57.36$) kıdemlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Araştırmaya katılan öğretmenlerden hangisinde farklılık olduğuna çoklu karşılaştırma testlerinden bonferroni testine bakılarak karar verilmiştir.

Öğretmenlerden 1-10 yıl ($\bar{X}=29.93$) ve 11-20 yıl kıdeme sahip olanlar ($\bar{X}=25.53$), 21 ve üzeri yıl kıdeme sahip olan öğretmenlere ($\bar{X}=19.44$) göre davranışsal

inançlarının anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu kıdemi 1 ile 20 arasında olan öğretmenlerin daha yüksek kıdeme sahip olan öğretmenlere göre hizmet içi eğitimdeki beklenen davranışlar ve olumlu sonuçlarının uzaktan eğitimle daha çok yapılabileceği inancının olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında 1-10 yıl ile 11-20 yıl kıdeme sahip olan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Yine öğretmenlerden 1-10 yıl kıdeme sahip olanlar ($\bar{X}=11.37$), 11-20 yıl ($\bar{X}=9.86$) ve 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=5.72$) kıdeme sahip öğretmenlere göre daha yüksek bağlamsal inanca sahip olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda 11-20 yıl ($\bar{X}=9.86$) kıdeme sahip öğretmenlerde, 21 yıl ve üzeri ($\bar{X}=5.72$) kıdeme sahip öğretmenlere göre daha yüksek bağlamsal inanca sahiptir. Bu bulgu uzaktan eğitimin hizmet içi eğitim gibi özel durumlarda daha etkili olabileceğine yönelik inançları kıdem yılının düşük olmasının yükselttiği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 21 yıl ve üzeri kıdeme ($\bar{X}=12.78$) sahip olanlar, 1-10 yıl ($\bar{X}=6.82$) ve 11-20 yıl ($\bar{X}=10.65$) kıdeme sahip olan öğretmenlere göre daha fazla zorluk algıladıkları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda 11-20 yıl ($\bar{X}=10.65$) kıdeme sahip öğretmenlerin, 1-10 yıl ($\bar{X}=6.82$) kıdeme sahip olan öğretmenlere göre daha fazla zorluk algıladıkları bulunmuştur. Bu bulgu kıdem yılı yüksek olanlarda uzaktan eğitimin zor ve karışık olarak algılanmasının arttığını gösterecek niteliktedir.

Araştırmada son olarak öğretmenlerin daha önceden herhangi bir uzaktan eğitim uygulamasına katılıp katılmamalarına göre uzaktan eğitime inanç ölçeğinin alt boyutlarında farklılık olup olmadığına ilişkisiz örneklem için t-testi ile bakılmıştır. Test sonucunda elde edilen veriler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Uzaktan Eğitime İnanç Ölçeğinin Alt Boyutlarının Herhangi Bir Uzaktan Eğitim Uygulamasına Katılıp Katılmamaya Göre Değişim Tablosu

İnanç	UE	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Davranışsal	Evet	78	25.64	10.22	133	0.99	.324
	Hayır	57	23.84	10.69			
Bağlamsal	Evet	78	8.44	3.40	133	-1.73	.060
	Hayır	57	9.54	3.70			
Algılanan Zorluk	Evet	78	10.62	3.31	133	1.94	.085
	Hayır	57	9.42	3.88			

p<.05

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin daha önceden uzaktan eğitim uygulamalarına katılıp katılmamalarına göre davranışsal ($t_{(133)}=0.99$), bağlamsal ($t_{(133)}=-1.73$) ve algılanan zorluk ($t_{(133)}=1.94$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ($p>.05$) olmadığı bulunmuştur. Bu bulgu daha önce uzaktan eğitim uygulamasına katılmanın sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik inançlarında anlamlı bir etkiye sahip olmadığını gösterecek niteliktedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden erkek sınıf öğretmenlerinin kadın sınıf öğretmenlerine göre hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik davranışsal inançlarının daha yüksek, algılanan zorluklarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Buna karşılık bağlamsal inançlarının birbirine yakın olduğu bulunmuştur.

Alan yazın incelendiğinde Yang ve Tsai'nin (2008) üniversite öğrencileri ile ilgili yaptığı araştırmada cinsiyete göre erkeklerin davranışsal inançlarının, kadınların ise algılanan zorluğun anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca kullanılan teknolojiye yönelik deyimde inançlarda özellikle de davranışsal inançlarda önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Bu bulgu çalışma ile tutarlı bir bulgudur. Bunun yanında Kao ve Tsai'nin (2009) öğretmenlerle yürütmüş olduğu çalışmada uzaktan eğitime yönelik inançların bu çalışmada kullanılan teknoloji olan internete yönelik öz-yeterlik ve tutumdan etkilendiği bulunmuştur. Literatür incelendiğinde cinsiyet açısından uzaktan eğitime yönelik tutumda anlamlı farklılık olmadığını gösteren çalışmalarla karşılaşılmaktadır (Ağır, Gür ve Okçu, 2008; Ateş ve Altun, 2008; Schifter, 2002). Bu yönüyle uzaktan eğitimde inançlarda kullanılan araca yönelik öz-yeterlik ön plana çıkmaktadır. Yine Kao, Wu ve Tsai'nin (2011) çalışmasında öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinde uzaktan eğitimin

etkililiğine yönelik motivasyonlarında inançların önemli bir değişken olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada inançlarda cinsiyetin ve teknoloji deneyiminin önemli değişkenler olduğu ortaya çıkmıştır. Horzum ve Canan Güngören'in (2012) araştırmasında da öğretmen adaylarının inançlarının o teknolojinin öğretimde kullanılma kabulünü etkilediği bulunmuştur. Sonuç olarak cinsiyete yönelik bulunan farklılığın temelinde uzaktan eğitimde kullanılan teknolojik araçlara yönelik öz-yeterlik ön plana çıkmaktadır. Uzaktan eğitimde kullanılan başta internet olmak üzere teknolojik araçlara yönelik öz-yeterliklerde erkeklerin öz-yeterlikleri yüksek bulunmaktadır. Bununla birlikte öz-yeterliği düşük olan bireylerde ise kullanıma yönelik algılanan zorluklar ve isteksizlikler artmaktadır (Horzum ve Çakır, 2009).

Araştırma kapsamındaki sınıf öğretmenlerinin kıdem yılı arttıkça hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik davranışsal ve bağlamsal inançlarının azaldığı, algılanan zorluklarının arttığı görülmektedir. Bu durum uzaktan eğitime yönelik tutumları ve teknolojiye yönelik bakış açısından etkilenebilecek bir durumdur. Alan yazın incelendiğinde Ağır, Gür ve Okçu'nun (2008) yapmış oldukları araştırma sonucuna göre öğretmenlerin kıdemlerine göre uzaktan eğitime karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bunun yanında öğretmenlerin yaşları arttıkça teknoloji ile ilgili deneyimleri azalmakta ve yeni teknolojileri ve uygulamaları bilme ve kullanma durumları da azalmaktadır (Horzum, 2010). Bu durumda öğretmenlerin yaşlarının artması ile uzaktan eğitimdeki inançlarının azalması ve algılanan zorluğun artması teknolojiye yönelik uygulamalara bağlanabilir.

Araştırma kapsamındaki sınıf öğretmenlerinin daha önce herhangi bir uzaktan eğitim uygulamasına katılmış olma durumları açısından hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları birbirine yakın çıkmıştır. Bu durumun aksine Ateş ve Altun'un (2008) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (BÖTE) 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada uzaktan eğitime yönelik tutumlarının daha önce bir uzaktan eğitim uygulamasına katılma durumlarına göre anlamlı ölçüde farklılaştığı bulunmuştur. Bu bulguya paralel olarak Ağır, Gür ve Okçu'nun (2008) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki bilgi düzeylerine göre uzaktan eğitime karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırmada sonuç olarak öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik inançlarında cinsiyet ve yaş açısından farklılık olduğu bulunmuştur. Bundan sonra yürütülecek olan uzaktan hizmetiçi eğitimlerde bu durum göz önüne alınmalıdır. Bununla ilgili olarak ya öğretmenler yaşlarına göre farklı zamanlarda uygulamaya alınmalı ya da öğretmenlere uygulamadan önce

inançlarına yönelik ölçümler yapılarak inançlarına göre sınıflanmalı veya gerekli ön kazanımlar sağlanmalıdır. Yapılacak bu etkinlikler yürütülen eğitim faaliyetlerinin etkililiğini artırmak açısından oldukça önemli görülmektedir.

Zaman ve mekan gibi durumlardan tasarruf edebilmek ve uzaktan eğitimin hizmet içi eğitimde verilmesinde algılanan zorluklarını azaltmak için kadın sınıf öğretmenlerinin bu algılarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bunun için hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle vermeden önce uzaktan eğitim ile ilgili bilgilendirici ve motive edici seminerler verilebilir.

Öğretmenlerin uzaktan hizmet içi eğitime yönelik olumsuz düşüncelerini ortadan kaldırmak için uzaktan eğitimi daha iyi tanımalarını sağlayan etkinlikler düzenlenebilir. Bu sayede öğretmenlerin bilgi eksikliğinden kaynaklanan olumsuz düşünceleri giderilebilir. Kıdem yılı yüksek olan sınıf öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimle verilmesi ile ilgili oryantasyon çalışmaları düzenlenebilir.

Bu araştırma sınıf öğretmenleriyle yürütülmüştür. Araştırmada sınırlı sayıda öğretmene ulaşılabilmektedir. Araştırma farklı değişkenler açısından ve farklı çalışma gruplarıyla gerçekleştirilebilir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimle hizmet içi eğitimimin verilmesine yönelik algıladıkları zorlukların nedenlerini ortaya koymak için nitel araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Ağır, F., Gür, H. ve Okçu, A. (2008). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. *The 8th International Educational Technology Conference*, 370 - 375.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 125-145.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*, (6. Baskı). Routledge. New York.
- Delil, Y. (2005). *Yönetici asistanları ve büro çalışanlarının hizmet içi eğitimleri için bir web tabanlı uzaktan eğitim programı önerisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Fraenkel, J.R. ve Wallen, N.E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th Ed.). New York: Mac Graw Hill, Inc.
- Horzum, M. B. ve Çakır, Ö. (2009). Çevrim içi teknolojilere yönelik öz-yeterlik algısı ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (3), Yaz / Summer 2009, 1327-1356.
- Horzum, M. B. (2010). Öğretmenlerin Web 2.0 araçlarından haberdarlığı, kullanım sıklıkları ve amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 604-634.
- Horzum, M. B. (2003a). Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 246-262.
- Horzum, M. B. (2003b). *Öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri (Sakarya Üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Horzum, M. B. (2007). *İnternet tabanlı eğitimde transaksyonel uzaklığın öğrenci başarısı, doyumunu ve özyeterlilik algısına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Horzum, M. B. ve Canan Güngören, Ö. (2012). A model for beliefs, tool acceptance levels and web pedagogical content knowledge of science and technology preservice teachers towards web based instruction. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 13(3), 50-69.
- Kao C.-P ve Tsai, C.-C. (2009). Teachers' attitudes toward web-based professional development, with relation to Internet self-efficacy and beliefs about web-based learning. *Computers & Education* 53, 66-73.
- Kao, C., Wu, Y.T. ve Tsai, C.C. (2011). Elementary school teachers' motivation toward web-based professional development, and the relationship with Internet self-efficacy and belief about web-based learning. *Teaching and Teacher Education*, 27, 406-415.

- Keegan, D. (1990). *Foundations of distance education*. (2. Baskı). USA: Routledge
- Kıldan, A. O. ve Temel, Z. F. (2008). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı oluşturulan hizmet içi eğitimin öğretmenlerin öğretmenlikle ilgili bazı görüşlerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 25-36.
- Moore, M. G. ve Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view* (3. Baskı). Wadsworth: Cengage Learning.
- Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Dergisi*, 8, 569-594.
- Schifter, C. (2002). Perception differences about participating in distance education online. *Journal of Distance Learning Administration*, 5(1). 13 Mayıs 2013 tarihinde <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/spring51/schifter51.html> adresinden erişilmiştir.
- Yang, F.Y. ve Tsai, C.C. (2008). Investigating university student preferences and beliefs about learning in the web-based context. *Computers & Education*, 50, 1284-1303.
- Yılmaz, K. ve Horzum, B. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 103-121.
- Yılmaz, H. ve Düğenci, M. (2010). Hizmet içi eğitime farklı bir yaklaşım: e-hizmet içi eğitim. *XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 67-74.
- Yoany, B. (2006). Distance education trends: Integrating new technologies to foster student interaction and collaboration. *Distance Education*, 27(2), 139-153.
- <http://etogm.meb.gov.tr> adresinden 13 Mayıs 2013 tarihinde erişilmiştir.